

עֲשֶׂרָה חֲלוֹת. וְדָא אִיהוּ סֵלַת חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוּלוֹת בְּשִׁמּוֹן. מִי עֲשָׂרוֹנִים, דְּאִינוּן יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, הוּוּ עֲבָדִין שְׁלֵשִׁים מִצּוֹת, דְּאִינוּן י' י' י'. הַאי שְׁמָא, זְמַנִּין אִיהוּ לִימִינָא, וְזְמַנִּין אִיהוּ לְשִׁמְאָלָא, וְזְמַנִּין בְּאִמְצָעִיתָא. רַחֲמֵי מִכָּל סֵטְרָא, לִימִינִיהּ וְלְשִׁמְאָלִיהּ.

וְזְמַנִּין י' לִימִינָא, וְאִין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מְעַשְׂרָה מְלַכְיֹת. וְלְזְמַנִּין י' לְשִׁמְאָלָא, וְאִין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מְעַשְׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְלְזְמַנִּין י' (דף קע"ט ע"ב) בְּאִמְצָעִיתָא, וְאִין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מִי זְכָרוֹנוֹת.

עַל פִּי יִי יַחְנוּ וְעַל פִּי יִי יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ יִי שְׁמָרוּ. (במדבר ט) דְּכָל י' אֵית לָהּ אַרְבַּע אַנְפִּין, תְּלַת חִיּוּן אִינוּן, לְקַבֵּל תְּלַת יוֹדִין, וְאַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חִיָּה, לְקַבֵּל אַרְבַּע אַנְפִּין (ס"א אַתּוּן) דִּיהוּ"ה, עַל פִּי יִי יַחְנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמָרוּ, דָּא שְׁכִינְתָא, דְּנִטְרָא לְאִינוּן דְּשִׁמְרֵי שְׁבֻתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, דְּבָגִין כֶּף לָא זָזָה שְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבֻתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְּלוּ בְּשְׁבֻתוֹת (ס"א בְּיֹמֵי) דְּחַל, אֶלָּא דְּאִיהִי סִגְרָת וּמִסְגְּרָת בְּהוּן.

וּבְכָל צְלוֹתָא, אִיהִי עוֹלָה לִיהוּ"ה, עַד דְּמִטְאֵת לְמַרְכְּבָתָא (דְּחִיּוּן) דְּאֶבְהֵן עֲלָאִין, דְּאִינוּן: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תְּפָאֲרָת, דְּאִית לְהוּן תְּרִיסַר אַנְפִּין, לְקַבֵּל תְּרִיסַר שְׁבֻטִין. וּכְפּוֹם דְּאִיהִי אוֹלִיפֵת זְכוּת, עַל אֲלִין מְאֵרֵי צְלוֹתִין, וּמְאֵרֵי זְכוּוֹן, בְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא דְּאוּרִייתָא, הֵכִי יַחְנוּ עַל זְכוּוֹן דְּלְהוּן וְכֵן יִסְעוּ לְגַבְיָהּ. וְהֵכִי נַחֲתָא שְׁמִירָה לְגַבְיָהּ.

אִינוּן דְּעֲבָדִין זְכוּוֹן עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, נַחֲת קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּמַרְכְּבָתִיהּ דְּעַבְד, וּבְאַרְבַּע שׁוֹמְרִין דִּילִיָּה, וּמֵאֵן דְּעַבִּיד זְכוּוֹן שְׁלָא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, נַחֲת עֲלִיָּהּ בְּמַרְכְּבָתָא דִּילִיָּה. וְלְרִשִׁיעֵיא נַחֲת עֲלִיָּהּ בְּעוֹבְדֵיָּהּ, בְּאִינוּן שְׂדִין וּמְזִיקִין וּמְלֹאכֵי חֲבֻלָּה בְּמַרְכְּבָתָא דְּלְהוּן, לְאַתְפָּרְעָא מְנַהוּן. (ס"א זְכוּוֹן שְׁלָא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא נַחֲת עֲלִיָּהּ בְּמַרְכְּבָתָא דִּילִיָּה וְכֵן חִיּוּן דִּילִיָּה.

שְׁעוּשָׁה זְכוּיֹת שְׁלָא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַרְכְּבָתוֹ, וְעַל הִרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

וְזִהוּ סֵלַת, (ויקרא ז) חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוּלוֹת בְּשִׁמּוֹן. מְעַשְׂרָה עֲשָׂרוֹנִים, שְׁהֶם יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, הִיוּ עוֹשִׂים שְׁלֵשִׁים מִצּוֹת, שְׁהֶם י' י'. שֵׁם זֶה לְפַעְמִים הוּא לְיָמִין וְלְפַעְמִים הוּא לְשִׁמְאָל וְלְפַעְמִים בְּאִמְצָע. רַחֲמִים מִכָּל צַד, לִימִינוּ וְלְשִׁמְאָלוֹ.

וְלְפַעְמִים עֲשֶׂרָה לְיָמִין, וְאִין פּוֹחֲתִין בּוּ מְעַשֵּׁר מְלַכְיֹת. וְלְפַעְמִים יו"ד לְשִׁמְאָל, וְאִין פּוֹחֲתִין בּוּ מְעַשֵּׁר שׁוֹפְרוֹת. וְלְפַעְמִים יו"ד בְּאִמְצָע, וְאִין פּוֹחֲתִין בּוּ מְעַשֵּׁר זְכָרוֹנוֹת.

עַל פִּי ה' יַחְנוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ ה' שְׁמָרוּ (במדבר ט). שְׁלָכֵל י' יֵשׁ אַרְבַּעָה פְּנִים, שְׁלֵשׁ חִיּוֹת הֵן כְּנֶגֶד שְׁלֵשׁ יוֹדִין, וְאַרְבַּעָה פְּנִים לְכָל חִיָּה כְּנֶגֶד אַרְבַּעָה פְּנִים (אוֹתִיּוֹת) שֶׁל יְהוָה, עַל פִּי ה' יַחְנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמָרוּ - זוּ הַשְׁכִּינָה שְׁשׁוֹמְרֵת לְאוֹתָם שְׁשׁוֹמְרִים שְׁבֻתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שְׁבַגְלָל זֶה לָא זָזָה שְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבֻתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְּלוּ בְּשְׁבֻתוֹת (בִּימֵי) הַחַל, אֶלָּא שְׁהִיא סוּגְרָת וּמִסְגְּרָת בְּהֶם.

וּבְכָל תְּפִלָּה הִיא עוֹלָה לְשֵׁם יְהוָה, עַד שְׁמַגִּיעָה לְמַרְכְּבָה (שֶׁל הַחִיּוֹת) שֶׁל הָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, שְׁהֶם: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תְּפָאֲרָת. שִׁישׁ לָהֶם שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּנִים כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבֻטִים. וּכְפִי שְׁהִיא מְלַמְדַת זְכוּת עַל אֱלוֹ בְּעֲלֵי הַתְּפִלָּה וּבְעֲלֵי זְכוּיֹת בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה מִהַתּוֹרָה - כֶּף יַחְנוּ עַל זְכוּיֹת שְׁלָהֶם וְכֵן יִסְעוּ לְגַבְסָם, וְכֶף יוֹרֵדַת שְׁמִירָה אֲלֵיהֶם.

אֲלוֹ שְׁעוּשִׁים זְכוּיֹת עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, יוֹרֵד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַרְכְּבוֹתָיו שְׁעֵשָׂה, וּבְאַרְבַּעָה שׁוֹמְרִים שְׁלוֹ, וּמִי שְׁעוּשָׁה זְכוּיֹת שְׁלָא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַרְכְּבָתוֹ, וְעַל הִרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

ומאן דעביד וכוון על מנת לקבל פָּרָם נחית עליהו במרכבתא דעבד מטטרוין וכו' שומרון דיליה. ולרשיעא נחית עליהו בעובדיהו, באינון שדין ומדיקין ומלאכי חבלה עון ומשחית אף וחימה במרכבתא דלהון, לאתפרעא מנהון) פתחו מארי מתניתין ואמרו. ודאי הכי הוא, זפאה חולקף רעיא מהימנא. (ע"ב רעיא מהימנא). פרוף יי לעולם אמן ואמן. ימלוף יי לעולם אמן ואמן

פְּרִשְׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר (במדבר י"ט) זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יי לֵאמֹר וגו'. רבי יוסי פתח, (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. תא חזי, מלין דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין אינון. פמה דכתיב, (תהלים יט) הַנְּחֻמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפָּז רָב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וְגו' . מֵאֵן דְּאֲשַׁתְּדַּל בְּאוּרֵייתָא, כָּאֵלוּ קָאִים כָּל יוֹמָא עַל טוֹרָא דְסִינַי וְקִבִּיל אוּרֵייתָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דברים כ) הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם. וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבֵרֵיִיא. בְּתוֹב הָכָא זֵאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְכָתִיב וְזֵאת הַתּוֹרָה, מֵה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֶלָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא, וְהָכִי אוֹלִיפְנָא, וְזֵאת הַתּוֹרָה: לְאַחְזָאָה כְּלָא בִּיחּוּדָא חַד, וּלְאַכְלָלָא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, לְאַשְׁתַּכְחָא כְּלָא חַד. בְּגִינַי כְּף וְזֵאת הַתּוֹרָה. אֲמַאי תּוֹסְפַת וְא"ו. אֶלָּא הָא אֲתַמַּר, לְאַחְזָאָה דְכְּלָא חַד, בְּלָא פְרוּדָא. וְזֵאת: כְּלָל וּפְרָט כְּחֻדָּא, דְּכַר וְנוֹקְבָא. וּבְגִין כְּף וְזֵאת הַתּוֹרָה וְדָאֵי. אֲבָל זֵאת בְּלָא תּוֹסְפַת וְא"ו, חֻקַּת הַתּוֹרָה וְדָאֵי, וְלָא הַתּוֹרָה, דִּינָא דְאוּרֵייתָא, גְּזֵרָה דְאוּרֵייתָא.

ללא פרווד. וזאת - כָּלל וּפְרָט כְּחֻדָּא, זְכָר וּנְקֵבָה. וּמְשׁוּם זֵה וְזֵאת הַתּוֹרָה וְדָאֵי. אֲבָל זֵאת בְּלָא תּוֹסְפַת וְא"ו, חֻקַּת הַתּוֹרָה וְדָאֵי, וְלָא הַתּוֹרָה, דִּין הַתּוֹרָה, גְּזֵרַת הַתּוֹרָה.

במעשיהם באותם שדים ומזיקים ומלאכי חבלה במרכבתם להפרע מהם. (זכיות שלא על מנת לקבל פָּרָם, הקדוש ברוך הוא יורד עליהם במרכבתו ובארבע הזיות שלו. ומי שעושה זכיות על מנת לקבל פָּרָם, יורד עליהם במרכבה של העבד מטטרוין ובארבעה השומרים שלו. ולרשעים יורד עליהם במעשיהם, באותם שדים ומזיקים ומלאכי חבלה עון ומשחית אף וחימה במרכבה שלהם להפרע מהם) פתחו בעלי המשנה ואמרו, ודאי כף זה. אשרי חלקך רועה הנאמן. (עד כאן רעיא מהימנא). פרוף ה' לעולם אמן ואמן. ימלוף ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר וגו'. רבי יוסי פתח, (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. בא וראה, דכרי התורה הם קדושים, הם עליונים, הם מתוקים, כמו שכתוב (תהלים יט) הַנְּחֻמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפָּז רָב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וְגו' . מֵי שְׁמִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה כָּאֵלוּ עוֹמֵד כָּל יוֹם עַל הַר סִינַי וּמִקְבַּל הַתּוֹרָה. זֵהוּ שְׁכָתוֹב (דברים כ) הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם. וְכָף פְּרָשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים.

כתוב כאן זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְכָתוּב וְזֵאת הַתּוֹרָה. מֵה בֵּין זֵה לְזֵה? אֶלָּא סוּד עֲלִיוֹן הוּא, וְכָף לְמַדְנֵו: וְזֵאת הַתּוֹרָה, לְהִרְאוֹת הַכָּל בִּיחּוּד אֶחָד וּלְהַכְלִיל כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְהַמְצִיא הַכָּל אֶחָד. בְּגִלְל זֵה וְזֵאת הַתּוֹרָה. לְמַה תּוֹסְפַת וְא"ו? אֶלָּא זֵה נֶאמַר לְהִרְאוֹת שְׁהַכָּל אֶחָד, לְלֵא פְרוּד. וְזֵאת - כְּלָל וּפְרָט כְּחֻדָּא, זְכָר וּנְקֵבָה. וּמְשׁוּם זֵה וְזֵאת הַתּוֹרָה וְדָאֵי. אֲבָל זֵאת בְּלָא תּוֹסְפַת וְא"ו, חֻקַּת הַתּוֹרָה, דִּין הַתּוֹרָה, גְּזֵרַת הַתּוֹרָה.

תא חזי, (במדבר ח) זאת אשר ללוים, ולא וזאת. דהא מסטרא דדינא (קשיא) קא אתיין, ולא מסטרא דרחמי. אמר רבי יהודה, והא כתיב (במדבר ד) וזאת עשו להם וחייו. ודא בליואי אתמר, ואת אמרת זאת ולא וזאת. אמר ליה, ודאי הכי הוא, וקרא מוכח, מאן דאחיד סמא דמותא, אי לא יערב ביה סמא דחיי, הא ודאי ימות. ועל דא, וזאת עשו להם וחייו, ולא ימותו, בגין דסמא דחיי מערב בהדיה, וזאת עשו וחייו ולא ימותו, ודאי וזאת אצטריך להו, ולא זאת. בגיני כן וזאת התורה ממש, ביחודא חד, ביחודא שלים, כללא דדכר ונוקבא. ו"ה. זאת: ה' בלחודוי, ועל דא זאת חקת התורה. רבי שמעון ורבי אבא ורבי אלעזר ורבי יצחק, הוו שכיחי בבי רבי פנחס בן יאיר, אמר רבי פנחס לרבי שמעון, במקטותא מנה אנת דאוקמי עלך לעילא, ומילך באתגלייא, מה דלא אתיהיב רשותא לבר נש אחרא. בפרשתא דא אימא מלה חדתא, אמר ליה ומאי היא. אמר ליה זאת חקת התורה. אמר ליה הא שאר חבריאי יאמרו. (ד ק"פ ע"א) אמר לרבי אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חד בפרשתא דא, וחבריאי יימרון אבתך. קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, ואי אינון קדמאי עבדי הספמה דא בדינא דאורייתא, ואתו בתראי ובטלוי, אמאי בטלוי. והא מאן דבטיל מלה דאורייתא. כאלו חריב עלמא שלים. ואי לאו איהו בדינא דאורייתא, אלא הספמה בעלמא, אמאי נעל הכא. אלא ודאי בדינא דאורייתא הוה, וברזא עלאה אלא ודאי בדין התורה היה, ובסוד עליון נעשה הדכר. ומשום

בא וראה, (במדבר ח) זאת אשר ללוים, ולא וזאת. שהרי מצד הדין (הקשה) הם באים, ולא מצד הרחמים. אמר רבי יהודה, והרי כתוב (במדבר ד) וזאת עשו להם וחייו. וזה בלויים נאמר, ואתה אמרת זאת, ולא וזאת. אמר לו, ודאי כן זה, והפסוק מוכיח. מי שאוחזו סם המות, אם לא יערב בו סם החיים, הרי ודאי ימות. ועל זה, וזאת עשו להם וחייו ולא ימותו, משום שסם החיים מערב אתו. וזאת עשו וחייו ולא ימותו, ודאי וזאת צריך להם, ולא זאת. משום כן וזאת התורה ממש, ביחוד אחד, ביחוד שלם, כלל של זכר ונקבה. ו"ה. זאת - ה' בלבדה, ועל זה זאת חקת התורה. רבי שמעון ורבי אבא ורבי אלעזר ורבי יצחק היו מצויים בבית רבי פנחס בן יאיר. אמר רבי פנחס לרבי שמעון, בבקשה ממך, אתה שעומדים עליך למעלה ודבריך בגלוי, מה שלא נתנה רשות לאדם אחר, בפרשה זו אמר דבר חדש. אמר לו, ומהו? אמר לו, זאת חקת התורה. אמר לו, הנה שאר החברים יאמרו. אמר לרבי אלעזר בנו, אלעזר עמד בעמדתך, ואמר דבר אחד בפרשה זו, והחברים יאמרו אחרך. קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו'. בפסוק זה יש להסתכל, ואם ראשונים אלו עשו הספמה זו בדין תורה וכאו אחרונים ובטלוי, למה בטלוי? והרי מי שמבטל דבר תורה כאלו החריב עולם שלם? ואם זה אינו בדין תורה, אלא הספמה בעלמא, למה הנעל כאן? שהיו הראשונים חסידים צדיקים,

אתעבדת מלה, ובגין דהו קדמאי חסידי זפאי, מלה דא אתגלייא בינייהו, ומדאסגיאו חייבי בעלמא, אתעבדת (אעברו) האי מלה בגוונא אתרא, בגין לאתפסאה מלין דאינון ברזא עלאה. (והא אוקמוה).

תא חזי, (שמות ג) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי אמאי נעל הכא. אלא אתמר, דפקיד ליה על אתתא, לאתפרשא מנה, ולאזדווגא (ס"א באתר) באתתא אתרא, דנהירו קדישא עלאה, ואיהי שכינתא.

והווא נעל אוקים ליה באתר אתרא, (ס"א ואיהי שכינתא) אעבר ליה מהאי עלמא, ואוקים ליה בעלמא אתרא. ועל דא, כל מה דיהיב מיתא לבר נש בחלמא טב. נטיל מאניה מן ביתא ביש, כגון סנדליה. מאי טעמא. בגין דאעבר רגליה, דאינון קיומא דבר נש, מהאי עלמא, וכניש לון לעלמא אתרא, אתר דמותא שארי ביה, דכתיב, (שיר השירים ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב.

(מאי הוא בת נדיב דא בת אברהם דכתיב, תהלים מ"ז) נדיבי עמים נאספו עם אלתי אברהם ולא אלתי יצחק) ורזא דמלה בין חברייה איהו.

ודא פד מיתא נטיל לון, אבל בזמנא דחייא שליף מסאניה, ויהיב לבר נש אתרא, בגין לקיימא קיים, קא עביד בגזרה דלעילא. נעל דחליצה, כגוונא דלעילא נעל אתרא, וכלא אתר חד (ס"א כלא אתחד) (נ"א רוא תרא).

תא חזי, ההוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין, האי בת נדיב לא כנישת ליה לההוא בר נש לגבה, ואזיל לאתטרדא בעלמא, דלא אשפח אתר, וקודשא בריה הוא חייס עליה ופקיד לאחיהי למפרק ליה, לאתבא ולאיתקנא בעפרא אתרא. כמה דכתיב, (איוב

לד) ואדם על עפר ישוב ואוקמוה.

הדבר הזה התגלה ביניהם, ומשהתרבו וישעים בעולם, נעשה (העבירו) דבר זה בצורה אחרת כדי לכפות דברים שהם בסוד עליון. (והרי פרשוה)

בא וראה, (שמות ג) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי למה הנעל כאן? אלא נתבאר שצוה לו על האשה להפרד ממנה, ולהזדווג (במקום) באשה אחרת של אור קדוש עליון, והיא השכינה.

ואותה נעל בארוה במקום אחר, (והיא השכינה) העבירוה מעולם הזה, ובארוה בעולם אחר. ועל כך, כל מה שנותן המת לאדם בחלום - זה טוב. לקח פליו מהפית - זה רע, כמו סנדלו. מדוע? כי העביר רגליו, שהם עמידת האדם, מהעולם הזה, וכנס אותם לעולם אחר, מקום שהמות שורה בו, שכתוב (שיר ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב.

(מהי בת נדיב? זו בת אברהם, שכתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלתי אברהם, ולא אלתי יצחק) וסוד הדבר הוא בין החברים.

וזה כשהמת לוקח אותם. אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאיש אחר כדי לקים ברית, עושה בגזרה עליונה. נעל של חליצה, כמו שלמעלה נעל אחרת, והכל מקום אחד (הכל מתחד) (סוד אחד).

בא וראה, אותו מת שהסתלק מהעולם בלא בנין, בת נדיב זו לא כונסת אותו אליה, והולך להיות מטוד בעולם, שלא מוצא מקום, והקדוש ברוך הוא חס עליו, ומצוה לאחיו לגאל אותו, לשוב ולהיות מתקן בעפר אחר, כמו שכתוב (איוב לד) ואדם על עפר ישוב, ופרשוה.